

— Umsiting av almannamálum, eigur at verða lögð út um landið

— ikki úti hjá teimum einstøku kommununum, men á einum almennum stovni í hvørjari sýslu ella hvørjum læknadømi. Soleiðis segði formaðurin í Føroya Kommunufelag Vilhelm Johannesen, í einum fyrilestri um »umsitingina av almannamálum«

— Teir relevantu spurningarnir í hesum sambandi eru, um almannamálini skulu umsitað sentralt ella desentralt, og í tí seinna førinum verður spurningurin eisini, um tey so skulu umsitað av kommununum, ella um tað almenna skal leggja stovnar úti um landið, segði Vilhelm Johannesen m.a.

Umsiting av einum sentralum stovni

Vilhelm sigur at sum er, verða almannamálini sum heild umsitað av einum sentralum almennum stovni, nevniliga Almannaastovni, meðan tær størstu kommunurnar tó í vissan mun hava umsiting av almannamálum um hendi, og eisini er møguleiki skaptur fyri, at Almannaastovan kann hava deildir úti um landið, soleiðis sum tilfellið er í Suðuroy, har allar kommunurnar við undantaki av Vágs kommunu eru gingnar saman um eina tilika skipan.

— Kommunur, sum hava meira enn 2000 íbúgvir, kunnu umsita vanligu upphaldshjálpi eftir gr. 9 í almannaalóg-gávuni, somuleiðis kunnu

tær umsita einkjuhjálpi og hjálpi til einligar upphaldarar eftir gr. 22. Hesar kommunur eru bert triggjar í tali: Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri.

Hvussu skal skipast?

— Spurningarnir, sum almannaalóggávan fevnir um, eru nógvir í tali og stóðugt vaksandi, so hvørt sum tann sosiala tryggin verður útbygd ella víðkað. Um stutta tíð fer okkara almannaalóggáva eisini at umfata sjúkradagpening og seinni helst eisini arbeiðsloysistrygging. Spurningurin er so, um tíðin ikki er komin til tess, at vit av álvara fara at gera okkum greitt, hvussu umsitingin av hesum málum skal skipast, og hvar umsitingin skal verða: um hon skal verða sentral ella desentral, um hon skal verða hjá landinum einsamallum, hjá kommununum úti um landið, ella um hon skal verða hjá landinum og kommununum, sigur Vilhelm Johannesen.

Fleiri umsitingar

— Men lat okkum fyrst

gera okkum greitt, hvar umsitingin er í lätuni. Almannaastovan hevur so at siga alla umsitingina av fólka-, avlams- og einkjupensión fyri alt landið. Í Tórshavn, Klaksvík og á Tvøroyri verða vanligu upphaldshjálpi samb. gr. 9 og einkjuhjálpi til einligar upphaldarar samb. gr. 22, umsita kommunalt, meðan umsitingin av hesum málum fyri restina av landinum liggur hjá Almannaastovni. Hetta vil siga, at hóast ein tilik umsiting er í Norðoyggjum, nevniliga hjá Klaksvíkar Kommunu, so skal ein fuglingur, ið skal kanna, um hann møguleiga eigur rætt til vanligu upphaldshjálpi samb. gr. 9, um Klaksvíkina til Havnar, fyri at fáa greiðu á hesum spurningi. Viðari kann verða nevt, at umsitingin av vanlukkutryggingarskipanini fyri alt landið liggur hjá einum sentralum stovni sum eitur Føroya Vanlukkutrygging. Umframt hetta hava vit eisini sjúkrakassarnar, sum umsita sjúkratrygging, við einum sjúkrakassa í hvørjum læknadømi. Og oman á alt hetta hava vit vanlukkutryggingarráðið, ið, sum tekur avgerðir

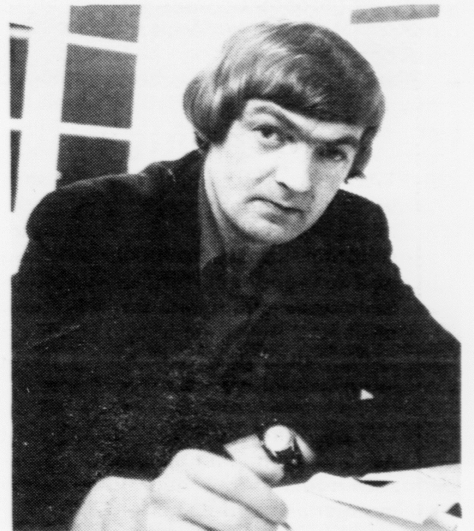
viðvíkjandi avlamspensión, viðvíkjandi dagpeningi og endurgjöldum frá Føroya Vanlukkutrygging og eisini viðvíkjandi hjálpi til ymiskt annað, og tann umsitingin liggur hjá sorinskrivanum, sigur Vilhelm Johannesen.

Almannaumsitingin liggur spjadd

Vilhelm sigur, at niðursteðan má í fyrsta lagi verða, at almannaumsitingin liggur spjadd millum ymskar stovnar, og her hugsar hann um Almannaastovuna, Føroya Vanlukkutrygging, Vanlukkutryggingarráðið og dómaraskrivstovuna, sjúkrakassarnar og í vissum førum kommunurnar. Men samstundis má niðursteðan eisini verða, at við undantak av sjúkrakassunum og lutvisu almannaumsitingini í Tórshavn og Klaksvík og á Tvøroyri hava vit eina sentrala almannaumsiting, sum nógvir av landsins íbúgvum ikki kunnu koma í samband við, uttan skrivliga, gjøgnum telefon ella við at rinda ferð- og upphaldsútreiðslur í sambandi við ein túr til Havnar. Og her hugsar eg um umsitingina hjá Almannaastovni, Føroya Vanlukkutrygging og vanlukkutryggingarráðnum. Fólk vilja helst tosa persónliga og tann persónliga samtalan gevur uttan iva tað besta úrslitið.

Undir eitt

— Eftir míni hugsan vildi rætta leiðin verða, at vit so vitt gjørligt lögdu alla almannaumsiting undir eitt, soleiðis, at um ein borgari skal hava svar uppá ein sosialan spurning, tað veri seg ein spurning um fólka-, avlams- ella einkjupensión, ein spurning um vanligu upphaldshjálpi ella einkjuhjálpi, um sjúkradagpening ella ar-

Vilhelm Johannesen varð herfyri afturvaldur til formann í Kommunufelagnum

beiðsloysistrygging, um vanluku- ella sjúkratrygging, um heimahjálpi ella dagrøkt av einum barni ella ein barnaverndarspurning, so skal hann fáa svar uppá spurningarnar á einum og sama stað.

Ut um landið

— Men ein tilik samskipað umsiting av almannamálum, eigur at verða lögð út um landið, ikki úti hjá teimum einstøku kommununum, men á einum almennum stovni í hvørjari sýslu ella í hvørjum læknadømi.

Í hesum sambandi kundi verið nevt, at vit júst hava fingið eina broyting í kommunulæknaskipanini, har miðað verður imóti, at heilsumiðstöðir verða bygdar í hvørjum læknadømi og at hesar heilsumiðstöðir skulu umfata viðtaluhelir til kommunulæknar, ljósmøður, heilsusystrar, heimahjálpi o.s.fr. Hevði tað ikki verið ein holl loysn, um hesar heilsumiðstöðir fingi heitið heilsu- og almanna-miðstöðir, soleiðis at almannaumsiting, umfatandi umsiting av fólka-, avlams- og einkjupensión, sjúkradagpeningi, sjúkratrygging, vanlukkutrygging, vanligari upphaldshjálpi, einkjuhjálpi, heimahjálpi, dagrøkt av børnum, barnavernd og seinni eisini arbeiðsloysistrygging, fyri viðkomandi læknadømi, fekk tilhald í hesum miðstöðum, spyr Vilhelm Johannesen.

Fleiri kommunur smáar

— Tá eg havi sagt, at ein tilik samskipað umsiting av almannamálum ikki skal liggja úti hjá kommununum, so kemst hetta av, at fleiri av kommununum eru so smáar, at tær ikki hava grundarlag fyri nakrari umsiting yvirhevdur.

Men hinvegin eru tað fleiri mál, bæði almanna- og ymsk onnur mál, sum best verða framd í felagsskapi fyri fleiri kommunur í einum nærri avmarkaðum øki, og í ávisum førum bert ikki til at koma uttan um eitt tilik samstarv.

Niðurstøðan

At enda segði Vilhelm Johannesen, at samlaða niðurstøðan má verða, at ein samskipað almannaumsiting, sum verður lögð út í sýslunum ella úti í læknadømunum, við geva øllum landsins borgarum ta eksperimentu, sum teir hava krav uppá, og harvið lut í teimum sosialu framstigunum, ið gjørd eru. Hetta vildi gjørt tað lættari hjá øllum landsins íbúgvum at fingið vegleiðing og hjálpi. Tað hevði helst eisini spart tí almenna pening. — Og min meting er, at so leingi henda leið ikki verður gingin, má almannaumsitingin koma undir gamla orðtakið um, at har, sum ein ikki er sjálvur, har er ein ikki meira enn hálvur.

Umsitingin av almannamálunum eigur ikki bert at liggja í Havn. Hon eigur at verða lögð út um landið